Numĕrul 14. Adaus la Numĕrul 74 al „Dreptății“ din 2 (14) Aprilie 1894. Anul I.

FOAIA DE DUMINECĂ
A ḐIARULUI „DREPTATEA“.

Editor: **Dr. Cornel Diaconovich.** | Redactor responsabil: **Dr. Valeriu Branisce.**

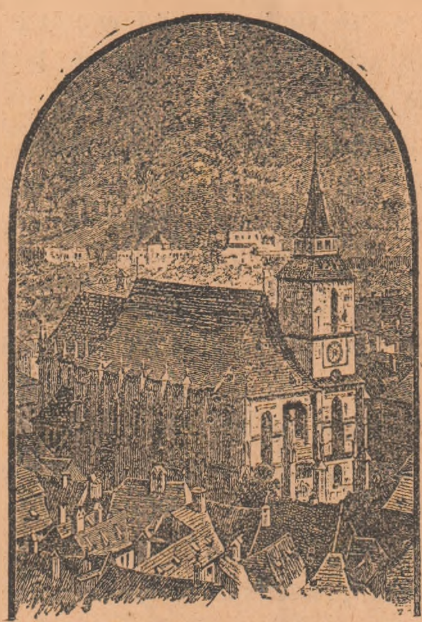
BRAȘOVUL.

Departe, in colțul de resărit și meadă-ḑi a ţērii noastre este frumosul oraș: B r a ș o v u l. Sus in munți, incungiurat de frumoase cununi de brădet și alți copaci a fost multă vreme cel mai puternic centru al vieții românești.

Este un oraș foarte vechiu, inființat de un popor slav care in vremuri depărtate trăia in acei munți, acest popor a și botezat orașul cu numele „B r a ș o v i a.“ Astăḑi orașul e in părți egale românesc, german și unguresc.

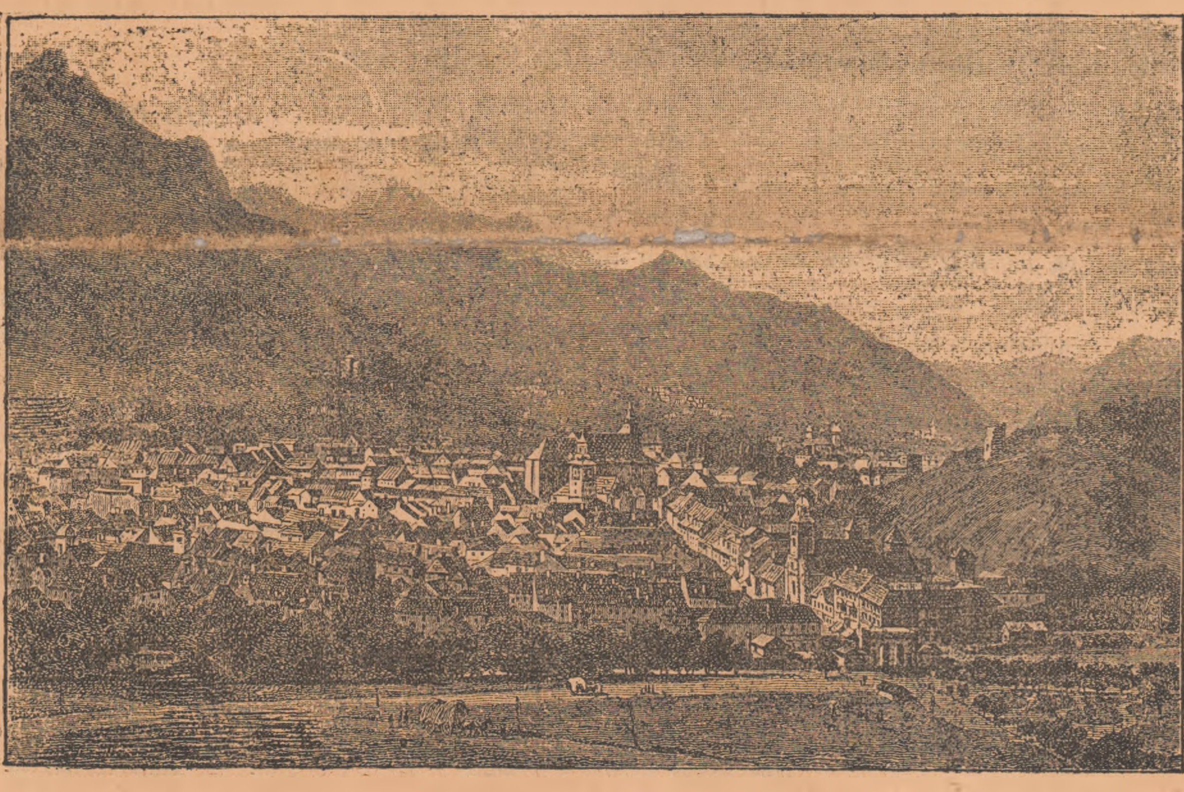
Viața românească e aici in floare. Comerciul odinioară a fost aproape numai in mâni românești, de aici se și numește un ram al comerciului: b r a ș o v e n i e.

In Brașov s'a inființat primul ḑiar politic românesc la anul 1838 de fericitul George B a r i ț i u, cu numele „G a z e t a d e T r a n s i l v a n i a“, aceeaș foaie care trecută in anul 1860 in redacțiunea lui Iacob M u r e ș a n, formează astăḑi proprietatea Dlui Dr. Aurel M u r e ș a n și apare ḑilnic sub numele de „G a z e t a T r a n s i l v a n i e i.“

Biserica neagră.

In Brașov s'a inființat de comercianții români la 1837 o școală românească, la care au chemat atunci de invĕțător pe poetul Andreiu M u r e ș a n, care a scris in 1848 frumoasa odă națională „D e ș t e a p t ă - t e r o m â n e!“ Din scoala asta s'a desvoltat cu timpul „m a r e l e g i m n a s i u r o m â n“ care e astăḑi fala Românilor brașoveni.

B r a ș o v u l.

Pre lângă acest gimnasiu s'a mai inființat o s c o a l ă r e a l ă i n f e r i o a r ă și o s c o a l ă c o m e r c i a l ă, singura scoală românească in intreaga Monarchie.

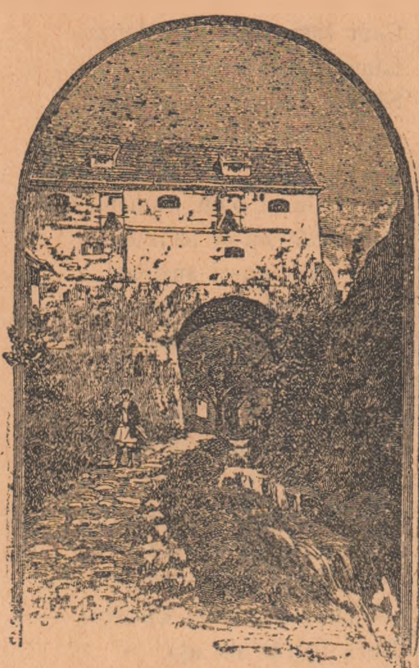
In Brașov s'a inființat prima r e u n i u n e d e f e m e i r o m â n ă, care astăḑi este cea mai bogată dintre toate și prelângă multe ajutoare ce le imparte, susține un o r f e l i n a t, in care crește gratuit fetițe orfane.

Mai târḑiu s'a inființat o a doua r e u n i u n e d e f e m e i r o m â n ă p e n t r u a j u t o r a r e a v ĕ d u v e l o r s ĕ r a c e.

Tot in Brașov s'a inființat prima r e u n i u n e r o m â n ă d e m e s e r i a ș i și prima r e u n i u n e p e n t r u a j u t o r a r e a c o m e r s a n ț i l o r s ĕ r a c i.

Altă reuniune frumoasă românească e „R e u n i u n e a r o m â n ă d e c â n t ă r i ș i g i m n a s t i c ă“.

Societatea română susține o frumoasă și bine cercetată „C a s i n ă r o m â n ă“, care incă e cea mai veche in Monarchie.

Poarta vechă.

Douĕ bănci române sunt in Brașov „M e s e r i a ș u l“ și „F i l i a l a Albinei“.

Numai din instituțiunile aceste, aici fugitiv amintite se poate vedé ce infloritoare e viața română din Brașov.

Brașovul se inparte in mai multe părți, cea mai insemnată e cetatea care-a ni-o arată și chipul nostru, aceasta a fost odinioară inpresurată cu ziduri și șanțuri. Din aceste incă se poate vedé o părticică in chipul nostru. Tot aici e și renumita „b i s e r i c ă n e a g r ă“ care incă se vede in chip.

In jurul acestei cetăți se află suburbiile: S c h e i u, locuit de Românii așa numiți „T r o c a r i“, aici e cea mai bogată biserică românească, numită „B i s e r i c a S f t u l u i N i c o l a e“, care vom aduce-o in chip intr'un numĕr viitor; e apoi suburbiul B l u m e n a, apoi suburbiul B r a ș o v v e c h i u, locuit in mare parte de Români, care e locul unde a stat orașul vechiu.

Inprejurimea intreagă a Brașovului e de o frumseţe rară. In fața Brașovului stă „T ê m p a“ un deal de 300 metrii inălțime, la a cărui picior se intinde o frumoasă promenadă, ear la Têmpa in sus duce o cărare cu multe cotituri, pe care vara, primăvara și toamna se urcă ḑilnic sute de oaspeți, cari in aceste minunate părți caută sĕ se recreeze.

Ear in jurul Brașovului sunt multe locuri unde se retrage lumea, ca in aerul liber și recoros sĕ-și caute de sănĕtate. Acolo e „Valea Timișului“ care duce ca prin raiu călătoriul pân la Predeal și „piciorul de raiu“ Sinaia; acolo e locul de vară „N o u l“ și multe altele.

In Brașov se află și mormêntul poetului redeșteptării naționale Andreiu M u r e ș a n. Lângă capela din cimiteriul român gr. or. al cetății ne vestește o peatră mormêntală, că acolo odichnește acela, care la 1816 s'a născut și la 1863 a murit Nici o cunună insĕ nu vestește pietatea Românilor de astăḑi. Jalnic privește Têmpa la părăsitul normênt, arborii 'și scutură frunzele uscate asupra micei movile, ear lumea trece nepăsĕtoare și rece — nici nu știe, nici nu i se spune că acel mormênt ascunde in sine acel pept, care când a sunat ceasul eliberării neamului românesc, a intins coardele lirei sale și a cântat h i m n u l neamului, care a scuturat lanțurile robiei, ca se intre intr'o nouă viață mai deamnă de aspirațiunile lui.

Intêmplări de preste sĕptămână.

Ḑile de insĕmnătate au fost cele din sĕptĕmâna trecută. Mai ales unele, pe cari noi Românii ar trebuí sĕ ni-le insemnăm bine şi se gândim adese la faptele intêmplate in decursul acelora. Oprirea adunărei din Alba-Iulia, colecta pentru un monument pe mormêntul lui Avram Iancu, alegerile de deputaţi la sinoadele noastre eparchiale, apelul comitetului central din Sibiiu al partidului naţional, adresat tuturor Românilor din Ungaria şi Ardeal, — tot lucruri de interes deosebit pentru viaţa noastră naţională, apoi dieta din Budapesta cu cioroborul ei.

După cum anunţasem in nrul trecut, adunarea de protestare contra proiectelor religionare, convocată pe 24 Martie (5 Aprile) in Alba-Iulia, s'a disolvat din partea autorităţilor. La acea adunare veniseră din toate părţile atâţia Români, in cât chiar şi foile strĕine fuseră indemnate a constata, că s'au adunat 4—5.000 de suflete. Pentru imprăştiarea acestei mulţimi autorităţile maghiare comandaseră de cu bun timp gendarmeria din trei oraşe (din Zlagna, Ighiu şi A.-Iulia), fiind că aşa-i omul pĕcătos, se spărie şi de cea mai lină adiere de vênt. Ba au cerut dela comanda militară sĕ le dee şi miliţiă, dar au sfetit'o, fiindcă comandantul li-a respuns, sĕ-'şi pună pofta 'n cuiu, căci c ă t a n e l e s u n t a l e I m p ĕ r a t u l u i. Veḑi dumneata! Inţelepţii stăpânirei maghiare au creḑut, că şi Românii sunt firi neastêmperate cum sunt cetele maghiare, cari se adună numai ca sĕ spargă ferești şi sĕ facă scandaluri! N'au avut lipsă sĕrmanii fricoşi nici de gendarmeria ce şi-o comandaseră, pentru că Românul e dela fire aşeḑat şi cuminte, şi chiar şi când e nedreptăţit in cel mai mare grad, el nu face scandaluri, ci spune aşeḑat şi la inţeles ceea ce voieşte şi ceea ce vrea sĕ ceară pe basa dreptului ce îl dau legile ţĕrii. De altcum o ştiu ei aceasta foarte bine, şi dacă au adunat gendarmeria din toate părţile, au făcut'o cu rea credinţă şi cu scop sĕ arete lumei mari, că iată! şi v a l a c h i i sunt scandaloşi şi turbulenţi ca şi drăguţii de Maghiari. — Dar' după cum ḑiseiu, li-s'a sfeclit urît. Românii adunaţi au protestat in mod sĕrbătoresc contra oprirei şi s'au intors a casă cu hotărîrea, ca la a doua adunare — care se va convoca cât mai curênd — sĕ vină ş i m a i m u l ţ i şi sĕ spună in auḑul lumii, că lor nu le trebue căsătoriă păgână.

In decursul sĕptĕmânei trecute, şi in parte şi in a acesteia, au avut loc alegerile de deputaţi preoţeşti şi mireni la sinoadele eparchiale in toate trei eparchiile noastre gr. or. Avem ştiri, că in cele mai multe locuri s'au ales bărbaţi cu dragoste şi durere faţă de sfânta maica noastră biserică, carea singură ni-a mai rĕmas, in cadrele căreia mai putem sĕ ne apărăm drepturile atacate din toate părţile.

Dieta maghiară şi-a reinceput desbaterile asupra proiectelor religionare, dar' inainte de acestea atât presidentul dietei cât şi guvernul a avut sĕ ţină pept bărbătesc faţă cu atacurile kossuthistilor pentru cele intêmplate din incidentul morţii bĕtrânului dela Torino. Mai ales presidentul Bánffy şi-a auḑit buchile, aşa in cât de când a părăsit postul de fişpan al comitatului Solnoc-Doboca in Ardeal — unde se purta ca un satrap turcesc faţă cu Românii, — a avut destul prilegiu sĕ-şi ispăşiască pĕcatele comise prin başbozuciile de pe când era fişpan. E drept, că kossuthistii n'au prea avut causă sĕ se năpustească asupra presidentului şi a guvernului, căci, Ḑeu, chiar şi guvernul Maiestăţii Sale a Impĕratului a mers aşa departe cu idolatria lui Kossuth, in cât Maiestatea Sa s'a supĕrat foarte rĕu pe Maghiari. Aceasta se poate vedé mai ales din cuvintele aspre ce le-a rostit ministrului de honveḑi, baron Fejérvári, când acesta mersese la C a p-S t.-M a r t i n impreună cu ministrul Tisza Lajos, ca sĕ ceară invoirea Maj. Sale de-a se inmormênta Kossuth pe spesele statului. Se ḑice, că după ce ministrul Tisza a spus in limba maghiară dorinţa ungurilor şi a guvernului, ca Maj. Sa sĕ se invoiască la inmormêntarea lui Kossth pe spesele statului — ceea ce Maj. Sa a ascultat posomorît fără sĕ rostească o vorbă măcar — şi după ce ministrul Fejérvári, care e cel mai iubit om al M. Sale dintre toţi ministrii maghiari, a inceput sĕ spună nemţeşte, că aşa şi pe dincolea, că ar fi bine, ca M. Sa sĕ facă şi acum pe placul şi pe voia ungurilor cum făcu-se in afacerea J a n s z k y, M. Sa deodată rosti intr'un ton foarte aspru următoarele cuvinte: „U n d g e r a d e S i e, m e i n G e n e r a l, k o m m e n m i r m i t s o l c h e n P r o p o s i t i o n e n?“ (Şi chiar dumneata, generalul meu 'mi vii cu astfeliu de propoşiţiuni?), şi intorcêndu-le spatele ia lăsat cu buzele umflate. — E straşnică lecţia ce-o căpĕtară, dar Maghiarii tot nu vreau se 'nveţe minte!

De ce ne urĕsc pe noi?

I. Este mare, frumoasă, şi bogată partea de ţară ce o locueşte poporul românesc din această impĕrăţiă. Mai sunt aici şi alte multe popoare de altă limbă şi de altă credinţă bisericească. Românul le numeşte popoare străine. De sute de ani Românul lucră cu sudoare acest pămênt; il apĕră cu sângele sĕu şi il susţine cu averea şi agonisala sa. Românul poartă toate greutăţile şi rabdă toate necasurile in ţară şi pentru ţară, dară nu o părăseşte, nu o vinde, nu o afuriseşte,

---

FOIŞOARA.

Baba Dochia.

— Legendă mitologico-poporală. —

I.

In timpul mai de demult
Baba Dochia a avut
Un fecior ce-l insurase,
De nevestă îi luase:
O fetiţă ca un crin
Din al verei Maiu senin.
Dar' fireteca de Babă
Şi 'ncepu la ceartă 'ngrabă,
Căci uria pre nora-sa,
Şi in veci o tot mustra
Cât in viaţa ei custa.
Intr'o ḑi soacra i-a dat
Lână neagră de spălat
Şi astfeliu ei a cuvêntat:
„Mergi la rîu lângă fântână
Şi tot spală aceasta lână
Pân' va fi din neagră albă
Cum e floarea cea de nalbă,
Că-albă de n'o vei spăla
Bine n'ai ce aştepta!“ —
Nora-atunci la rîu s'a dus
Haine dalbe a supus
Şi spăla mai ḑiua 'ntreagă,
Dar' lâna a remas tot neagră;
Degetele-i s'au belit,
Sângele o a năpădit
Cât şi apa a roşit,
Şi scăpând suspine-adênce
Ea 'ncepu atunci a plânge.

II.

Cum spĕla şi cum plângea
Lângă dênsa se ivia:
Sântul Petru cu Christos.
— „Floare dalbă, crin frumos,
De ce plângi? de ce suspini?“
— „Oameni buni, oameni străini
Oare cum nu-oi lăcrima,
Oare cum nu-oi suspina
Că-am o soacră foarte rea,
Şi nu pot trăi cu ea.
Aḑi mi-a dat aceasta lână
Ca se-o tot spĕl la fântână
Pân' va fi din neagră albă
Cum e floarea cea de nalbă,
Că-albă de nu-o voiu spĕla
Bine n'am ce aştepta!“
— „Floare dalbă, crin frumos
— Ḑise ei atunci Christos —
Dacă lucrul stă aşa
N'ai de ce te intrista,
Ci mai spală lâna iară
Căci va fi albă pe seară,
Eată-ţi dau şi nişte flori,
— Ce găsirăm călĕtori —
Micşune şi cocoşei
Se te molcomeşti cu ei,
Re'ntorcênd tu dela vale
Dă din flori şi soacrei tale!“

III.

Nora florile luă
La urechiă-şi le-anină
Şi-apoi eară mai spĕlă
Pân' la-al soarelui sfinţit.
Ear' când fu pe la 'nmurgit
Ea 'ncarcă lâna pe cap
Şi porni cu voiă 'n grab,
Şi când lâna a descărcat
Tare s'a imbucurat:
Căci acea lucia de albă
Ca şi floarea cea de nalbă;
Ce privind Baba Dochiă
Ear' se-aprinse de măniă
Căci acum n'avea ce-i face:
Vină nu putea se-i bage.
Dar' vĕḑênd că ea-are flori
— Precum n'avea de-alte ori —
Ocărindu-o i-a ḑis:
— „Nora mea te faci de rîs

precum fac multe sĕmênţii străine dacă nu se pot iute ingrăşa şi imbogăţi.

De ce ne urĕsc dară earaş şi earaş pe noi Românii şi numai pe noi Românii? De ce sunt toţi, de sus de la cârmă până jos la cea din urmă venitură sau avaniţă străină, de ce sunt acestia nepretinii, rĕuvoitorii numai ai nostri?

Astfel trebue sĕ ne intrebăm cu tot dreptul, dacă vedem in tot locul şi o păţim in toată ḑiua că cât de multă şi mare nedreptate se face poporului nostru românesc. Românul este astăḑi incă blând, răbdătoriu, iubitoriu de pace şi cinstitoriu de legi. Nu ajung dară toate la urechia lumii câte le sufere, căci Românul tace şi tot tace şi trage nadejde la ḑile mai bune, la ḑile mai cu dreptate.

Dară şi din cele intêmplate până acuma, mai ales de 25 de ani incoace, se vede prea limpede că apĕsarea este cu vêrf, că nedreptatea este la culme. Se simte că poporul aḑi geme de durere, că in peptul lui ferbe şi clocote ca intr'un cazan. Ţi-e frică că acum acum isbucneşte.

Ţara are legi. Legile sunt intărite de Domnul ţĕrii. Legile au se fie sfinte şi se aibe una şi aceeaşi putere şi potriveală pentru toţi. Legile aḑi la noi nu cunosc şi nu-i slobod se cunoască nici o deosebire intre fii ţĕrii. Toţi locuitorii sunt de opotrivă, fie sĕraci, fie bogaţi, fie invĕţaţi fie neinveţaţi. Legile leagă, dară legile dau şi drepturi, chiar şi drepturi naţionale de tot feliul pentru noi toţi cari nu suntem maghiari.

Cu toate aceste insĕ cele ce păţim mai in fie-care ḑi, acuş intr'un loc acuş in alt loc, in satele, in oraşele şi in comitatele noastre ne spun şi ne aduc aminte, că pentru noi Românii multe din legi sunt numai scrise, dară nu şi inplinite. Mai ales nu se prea inplinesc acele legi cari ar mai fi bune şi pentru noi, cari ne-ar mai ajuta şi noauĕ.

Şi totuş de ce pe noi ne urĕsc?

Nu este sat in ţară şi in sat Români in care sĕ nu se fi intêmplat vr'o apĕsare sau vr'o călcare de lege. Dacă am avê scrise la un loc toate fără-de-legile, prin cari Românilor, ba chiar şi satului românesc s'au făcut pagube şi vătămări grele, am avê o carte mai mare chiar şi ca biblia. Nici duşmanul nostru cel mai mare nu va putê dară ḑice că Românul strigă, că se plânge şi că protestează aḑi fără temeiu. Spre dovadă vom şi inşira şi vom povesti unele din intêmplările cele mai nouĕ şi mai strigătoare la ceriu. Din aceste vom vedê apoi că multe legi la noi pentru unii sunt mumă, eară pentru alţii, şi anume pentru Români sunt ciumă.

La alegerea de notariu, de chines sau primariu, de antistiă sau representanţă comunală, la alegerea de mmbri pentru adunarea comitatului şi la alte multe alegeri şi lucrări pentru binele economic sau politic al satului nostru, foarte des ni se face mare nedreptate. Noi am vrê se lucrăm cum ḑice legea, dară mulţi dintre mai marii nu vrêu se lucre după lege, ci fac cum vrêu ei şi cum le place lor şi cum le-ar fi lor de folos, fără ca se le fie teamă de pedeapsă, fără ca se le pase de durerea sau de urgia poporului apĕsat.

Cea mai mare nedreptate şi cea mai păgână fără-de-lege insĕ o face stăpânirea ţĕrii in ḑilele noastre. Ea nu se mulţumeşte cu cele de până acuma, ci ea îşi bate capul şi se frămêntă fără odihnă cum se facă din Români Maghiari, pentru ca aḑi mâne in această ţară se fie numai şi numai Maghiari. Cu cei mari, cu cei crescuţi nu poate resbi. Românul nu este ca alt neam de popor. Românul nici mort nu se lapădă de limba, de naţia, de biserica, de datina sa şi de portul seu. Stăpânirea incearcă dară cu copii cei mici ai Românilor. Ea incearcă cu asiluri şi cu kisdedovo. Ea crede că pe această cale va putê smulge copii dela dulcele sîn al mamei şi că va putê ineca frumosul graiu românesc şi copilul se va face maghiar. Şi ca batjocura şi nedreptatea se fie cu vêrf, stăpânirea incearcă prin slugile sale a face toate aceste cu averea, cu banii oamenilor inşişi. Puterea de viaţă a Românului nu este mură se pice gata la Domnul ministru in gură.

Multe legi se calcă faţă de Român. De ce dară ne urĕsc pre noi?

Vom vedê in numerii viitori. Se fim cu luare aminte şi până atunci şi se nu ne perdem credinţa in Dumnedeu şi nădejdea in puterea de viaţă a noastră nesĕcată.

Cronică.

Se caută meşteri români. Pentru fabricarea unui instrument de lemn (industriă de casă) se caută meşteri români, cari dispun şi de strungă. Li se pune in vedere un venit sigur şi pentru timpul de earnă. Pentru deslușiri a se adresa la redacţiunea acestei foi.

Jertfele beţiei. Dacă am putê avê la un loc toate pagubele câte se pricinuesc prin beutura cea spurcată jidovească am avê o comoară mai mare ca cea din poveste a impĕratului Darie şi toţi am putea trăi mai mult, mai cu tignă şi mai sănĕtoşi. Eară dacă ne socotim la nenorocirile cele multe, la induşmănirile cele uricioase ce se nasc intre părinţi şi copii, intre membri familiei, intre pretini, intre fraţi de un sânge şi de o credinţă, dacă ne aducem aminte de intêmplările de moarte şi ştim că toate aceste se fac numai in urmarea beuturei fără cumpĕt şi a beţiei celei mai scârnave, apoi ne ingrozim şi ne mirăm cum de oamenii nu-şi trag seama şi-şi uită că sunt făcuţi după chipul şi asĕmĕnarea lui Dumneḑĕu.

Nu este ḑi in care se nu auḑim şi se nu cetim astfel de ştiri slabe şi intêmplări groaznice. Şi Ḑeu noi Românii nu avem nici lipsă de a ne prăda averea şi a ne prăpădi sănĕtatea pentru beuturile veninoase şi stricăcioase de aḑi.

Din ştirile mai nouĕ insemnăm numai aceste: In Vinerea trecută a fost Teodor Sima din Utvin la têrgul de septĕmână din Timişoara. Aici a trăit prea bine la rachiul lui Itzig. Când era se plece cu căruţa acasă a căḑut din căruţă şi s'a lovit de moarte.

Ioan Raţ, om tinĕr de 23 ani, căra din Arad in Gaiu făină cu o căroaiă mare. Raţ fiind beat de rachiu căḑu din car şi ajunse sub roate. Carul trecu preste grumazul nefericitului şi îi tăiă capul de la corp.

Constantin Barin şi Damaschin Sfaier se certară in birtul din Belinţ pentru un

---

Şi-ţi aduci pe cap ruşine:
Că-ai drăguţ pre oare cine,
El ţi-a dat flori la fântână!"
— „Nu crede soacră bĕtrână,
Nu-s dela ceva fecior,
Ci dela fĕtu Mărţişor,
El 'mi dede o chiţă 'n vale
Ca se-ţi dau şi domnitale!"
— „Vai de el ce Mărţişor
Eu 'l trag prin ciurişor!"
— Ḑise baba — şi-l hulí,
Dar' când florile priví
Intru sine socotí:
Că la munte-i primăvară
Deci va scoate mâne-afară
De-odată cu ḑorile:
Caprele şi oile.

IV.

Când de ḑiuă a albit
Cătră fiiu-şi a grăit:
„Hai la munte Dragomire
Că afară e 'nflorire,
Têmpul este de eşit
Căci păşunea a 'nverḑit,
Tu din fluer vei cânta
Eu la doine-ţi voiu juca!"
— „Nu se poate incă mamă,
Căci bagă numai de seamă:
Numai Fauru a trecut
Mărţişor mai este mult!"
— „Ce-mi pasă de Faurariu
Eu 'l trag prin găunariu,
Şi pre Mărţişor
Prin cel ciurişor!"
Ea de el nu ascultă
Ci cu sine 'şi luă:
Douĕspreḑece cojoace
Ne-avênd cuget de-a re'ntoarce,
Şi plecă cu-al sĕu fecior
Ocărind pre Mărţişor.

V.

De-acasă porni cu soare,
Când sosi fuse ninsoare,
Alta ḑi-incepu cu ploaiă,
Mai fu soare, — acuş porhoaie
Şi-acuşi eară inghieţa,
Têmpul tot se strămuta.
Pre baba-o lăsă norocul,
Căci udându-se cojocul,
Cel de-asupra, a 'ngheţat,
Ea pe tufe l'a-aruncat,
Că-i era greu de purtat;
Şi-apoi eară s'a mai dus
Tot pe culme mai in sus
După capre, după oi
Cu feciorul amêndoi,
Pentru-că căutau păşune
Unde-ar fi ierburi mai bune.
Toată ḑiua ce urma
Alt cojoc mai ingheţa;
Şi Dochia vrênd, nevrênd
Le-aruncă toate pe rênd. —
Dragomir a degerat
Şi pe gură-i s'a format
Sloiu cum este-un fluieraş.
— „Dragomire-al meu doinaş
— Strigă baba alui mamă
Nebăgând bine de seamă —
Cum! eu nu mai pot de frig
Tu mai ḑici pe cel colnic!"
— Şi-atunci Babei se-arĕtă
Mărţişor şi-o 'ntrebă:
„Cum 'ţi place primăvara?
Ţi-ai uitat doară tocmiala
Ca se joci se salţi in sbor
Când 'ţi ḑice-al tĕu fecior
Doine mândre pe colnic,
Că nici norei nu-i fu frig
Ca se spele pe o lână
Toată ḑiua la fântână!"
— Mărţişorul dispăru;
Frigul eară-şi incepu
Cu viscole tot mai crunte,
Şi baba-ingheţă pe munte
Dimpreună cu-a ei turmă.

proces de moştenire. Urmarea a fost că Damaschin băgă cuţitul de trei ori in Constantin care numai decât remase mort. Damaschin ajunse in prinsoare. Astfel două familii intregi au remas in necasul cel mai mare.

Nicolae Creţu şi Ion Vasilescu din Sân-Mihaiul-român au fost la un pretin al lor unde au beut prea mult rachiu. Re'ntornând către casă cu capetele pline s'au incăierat pentru nimicuri la certe şi apoi la trântă şi bătaiă. In această invălmăşală Vasilescu alunecă de pe dâlmă, că-ci pe acolo le era drumul, şi cădu in apa afundă a Begeiului unde se şi inecă pentru că nu ştia se innoate.

Alegere de secretariu. Sâmbătă in 7 Aprile s'a ales in Timişoara dintre toţi competenţii dl Ioan Maga de secretariu al camerei comerciale şi industriale cu 37 din 47 voturi date. Această cameră îşi estinde activitatea sa in toate trebile comerciale, industriale şi economice din Bănatul intreg.

Treceri din Ungaria in România. Foile ungureşti se plâng că nu numai Ungurii-secui, ci şi Ungurii din comitatele Ardealului, de şi sunt puţini, incă ies din ţara lor unde nu pot trăi şi trec in România. Mai tare se arată aceasta in comitatul Turda-Arieş, de unde in dilele aceste au trecut preste o sută de familii in România. Şi trec tot oameni sănătoşi, harnici de lucru, ceea ce se simte foarte tare in lucrările de economia a acelui comitat. Fiind mare lipsă de braţe muncitoare proprietarii de pământ incep a aduce lucrători slovaci din Ungaria de sus. Până acuma au venit preste o miiă de inşi. Oare eară Românii sunt de vină la această miserabilă stare publică economică?

O reuniune de cumpĕtare. In comuna română Babţa, comitatul Selagiu, Românii au infiinţat o „Reuniune de temperanţă“ sau de cumpĕtare. Reuniunea îşi are statutele sale intărite de guvern şi are până acuma preste 70 de membri, toţi capi de familii din acel sat. Această reuniune este infiinţată anume contra beuturilor spirtuoase şi membri ei, toţi oameni cu mintea şi cu inima la loc, s'au legat de voiă bună a fi in toate cumpĕtat şi a nu-şi prăda banii şi a nu-şi prăpădi viaţa pentru neşte beuturi scumpe şi totuş puturoase şi ucigătoare. Foarte bine ar fi dacă pretotindinea intre Români s'ar infiinţa şi astfel de reuniuni folositoare şi de mare lipsă.

Spre ştirea sătenilor. Este fapt cunoscut că neamul jidovesc, preste tot dis, nu voeşte sĕ-şi căştige pânea de toate dilele prin muncă grea intinsă.

Poporul acesta ştie afla in tot locul modul după care el trăeşte din spatele noastre. Astfel la noi este neguţătoria mai toată in mânile lor, şi noi cumpĕrăm ce ne trebue cu preţuri adese foarte mari dela ei.

De un timp incoaci bagseamă s'au inmulţit şi nu mai pot trăi toţi din speculaţiune. Veţi crede că s'au pus la muncă ca noi Românii? Nici vorbă. Ştiu ei că Românul face pomană, de aceea se fac cerşitori cutreerând satele, şi sub cuvênt că le-a ars casa, masa, vitele, bucatele şi tot ce au avut şi n'au avut, adună dela Românii nostri bucate, bani etc. Dar mai vêrtos muerile noastre n'ar lăsa pentru lume sĕ plece din casă-i nemiluit, căci e bietul grozav de nenorocit.

Unii dintre ei se dau de invĕţători româneşti ca sĕ poată inşela mai mult. Ştiu un cas când un şarlatan de acestia s'a dus dintr'o comună românească cu 30 de meteri de grâu (600 de litri). După-ce au cerşit numai in 10 comune româneşti 'şi va fi putut cumpĕra cai, trăsură, negoţ şi haid sĕ-i inşăl pre altă cale!

De am avea stăpânirea părinţască, ne-ar feri de astfel de vulpi, insĕ stăpânirea noastră le dă dreptul in scris ca sĕ poată cerşi; dreptaceea sĕ ne apĕrăm noi poporul nostru sfătuindu-l sĕ se ferească de mişei. Se-i spunem se facă pomană cu sĕracii din comuna proprie şi sĕ-i mai spunem că pomana aruncată cânilor nu mântueşte sufletul. — c. l.

Têrgul Buziaşului. Primăria comunei Buziaş dă de ştire, că têrgul de ţară de primăvară a Buziaşului se va ţinĕ in Buziaş in dilele de 20, 21 şi 22 Aprile nou 1894.

Grigiţi de copii. Multe şi grele au fost nenorocirile ce s'au intêmplat şi se mai intêmplă şi adi incă prin acea, că nu grigim destul de bine de copii nostri. Căinţa, durerea şi paguba ce o simţim apoi este prea târdie. Astfel a păţito dilele aceste Iuon Deheran, care a lăsat cei doi copii ai sei acasă fără de nici o grige a supra lor. Copii nestaşnici au pus mână pe chibrituri şi au dat foc gunoiului uscat. Focul s'a prins de hăinuţele copiilor şi au inceput a arde. Nefiind cine se ajute copiilor inspăimântaţi, cel mai mic de 2 ani a ars şi a murit, cel mai mare de 6 ani a luat grele rane de arsură şi e intrebare dacă va scăpa cu viaţa.

Criveţuri in Italia. Din Catabaro se scrie, că in 3 Aprile a suflat in acel ţinut un vifor geros şi a cădut atâta nea incât s'a impedecat ori ce umblare; a fost 9 graduri frig; in sate este mare lipsa de nutremênt. — In Messina, pe insula Sicilia, una din cele mai calde ţĕri ale Europei, in 4 Aprile a fost 4 graduri frig şi a nins toată diua cu vicodol mare; mai târdiu a picat peatră de mărimea nucilor, a tunat şi a fulgerat şi tresnetul a ucis 4 oameni.

O crimă groaznică. In 8 Aprile nou a. c. intre oarele 11 şi 12 m. frumoasa fată Eva Crişan intorcêndu-se dela o croitoare spre casă, in apropierea bisericei noastre din Beregsĕu şi casa comunală, un individ, servitoriul Vasile Paian a prins pe sĕrmana Evă de grumazi, a trântit'o la pământ şi după o crâncenă svêrcolire şi luptă, ticălosul scoase un cuţit şi căuta a-l implânta in inima fetei. Făcêndu-se alarm din partea nefericitei şi a consoaţei, o altă fetiţă ce o insoţise, notariul comunei dl Popescu deschisă de grab fereastra şi strigă din respoteri, apoi prin fereastră sărind la stradă alergă spre locul faptei. Criminalul ca se-şi resbune de grabă, implântă cuţitul in grumazii fetei, apoi o luă la fugă. Notariul l'a urmărit până ce criminalul a stat, s'a predat şi i-a dat şi cuţitul. Biata fată, scăldată in sânge, fu transportată la bieţii părinţi. La moment gendarmii il puseră in fere şi-l deportară la casarmă.

Pĕrul ni se face măciucă la ştirea despre astfel de fapte sĕlbatice.

Lumea se intreabă: care se fie oare causa atâtor crime ce obvin in unele comune?

Eu dau cu socoteală că causa decădinţei

— Ea cu Dragomir in urmă
Şi cu turma ce a avut:
Stâni de peatră s'au făcut.

* * *

Spun că stanul babei crunte
Cu-a ei capre şi oi multe
Până adi se vĕd pe munte;
Ear' de lângă-a ei picioare
Ese o apă curgătoare. —
Călĕtorii de-o privesc
'Şi fac cruce şi-o feresc!

B.

Sfatul mamei.

— Cântec poporal slav. —

La poarta din Saraievo
Stă călare-'n diori de di
Lazar, măsa-i ţine calul
Şi duios asta-i vorbi:
— Puiul mamii, fi cuminte,
La fapte şi la cuvinte,
Dacă te duci a peţí
Lucrul tare nu-l pripí
Dar nici mult nu tândălí.
Nu rîvni la avuţie
Numai vedi se-ţi placă ţie;
Caută bine-'n ochii ei,
De-i vedĕ că nu-s cialăi
Ia-o dragă, ad'o acasă
Că-i femee credincioasă
Cu care-i fi fericit.
Acum fi blagoslovit. —

(Trad. de I. P. R.)

Peţitorii.

— Poveste. —

Neşte oameni s'au dus a peţi in alt sat, la o fată ce nu o vĕduse numai odată la un têrg de ţară, dar părĕndu-li-se după cum s'arĕta „din paiu“ intrebară de unii şi alţii de unde ar fi şi a cui? Destul că de atunci trecuse vr'un jumĕtate de an ori poate şi mai bine până au mers se o peţască. Fiind că dară nu o cunoşteau numai dintr'o vĕdută, se hotărîră a merge intr'o di de lucru in peţite, se o vadă pe ea la lucru ce plăteşte, colea acasă, preste sĕptĕmână, că ştiau ei bine că in têrg şi in sĕrbători or afla-o mândră. Şi ei s'au dus fără a face cuiva de ştire că unde merg şi pentru ce? Când au ajuns in satul cutare era cam după amiadi, colea aproape de ojină. Casa o ştiau ei, unde au de a intra. Deci intrară in lăuntru, dar nu aflară numai un băiat in casă, cam de nouĕ ani de mare.

— Bună diua, băiate, dic peţitorii intrând in lăuntru.

— Bună se vĕ fie inima, respunse băiatul.

— Dar numai singur eşti acasă?

— Ba şi mâţa, doară o vedeţi cum toarce!

— Dar tatăl tĕu unde-i?

— S'o dus cu neşte lemne uscate s'aducă altele verdi.

— Dar vení-va curund?

— De-a ocoli — indată trebue se sosească, de-a ţinĕ drumul oblu, poate nici pe la cina cea bună nu-i aci.

— Dar mumă-ta unde-i?

— Ea-i in sat cu două babe se facă o nevastă.

— Şi unde-i soruta? că par'că ai şi o soră!

— Lelea Măriuca-i in cămară, plânge rîsul de ast' vară.

Peţitorii se uitară unul la altul, că nu ştiau ce alege din vorbele băiatului; dar unul mai sfătos băgă mâna in şerpar, scoase doi griţari şi-i dădu copilului, apoi îl mai intrebă:

— Unde-i tatăl tĕu puiule?

— V'am mai spus odată, că s'o dus cu neşte lemne uscate s'aducă altele verdi.

— Ei, d'apoi cum ii aceea?

— Aşa bine, că doară sania-i de lemn us-

moralității este lipsă de religiositate carea pe aci prea puțin se cultivă și de superioritatea bisericească este prea puțin controlată. Nu-i mirare dară dacă străinii își bat joc de poporul nostru, de preoții sei și de alte multe lucruri ale sale. La multe suntem și noi inșine de vină. Trebue se ne indreptăm dacă vrem se dăm și noi inainte. Dară peștele tot dela cap....

Economiă.

Napii de nutreț.

Napii de nutreț, numiți și sfecle și gulii sunt de un mare preț pentru economul de vite. Earna, când avem numai nutreț uscat pentru vite, dacă avem plin celariul de napi, cât in toată ḑiua se avem de unde da vitelor câte o mâncare, vacile vor da lapte bun și mult, ear celelalte vite vor fi tot frumoase și vesele, nu vor tîngi, nu vor duce dorul nutrețului verde, că napii fiind dulci și zămoși ii mâncă foarte bine, ear după ei nutrețul uscat îl mâncă de nu lasă ogrinji. Porcii incă-i mâncă foarte bine, deci avênd napi — cruțăm bucatele. Este deci in interesul fie-cărui econom de vite a cultiva și napi de acestia, pre lângă alte bucate și nutrețuri trebuincioase. Apoi dacă vom lua in socotință că pe loc puțin, dacă-i cultivăm bine, se fac de minune de mulți, atunci vom face ce-om face și vom cerca a ne inprietini cu cultivarea lor. Că ce credeți, care plantă ne dă pe un juger 20—25 de care de nutreț, adecă 450—500 măji metrice? De bună seamă că nici una; dar napii ne dau! Și apoi cât ne costă sĕmênța? O nimica intreagă! Că chilogramul de sĕmênță de napi e 35—45 cruceri, ear pe un jugĕr nu trebue mai mult de 6 chilogrami, că se seamĕnă rari ca cucuruzul.

Dar se vedem cultivarea lor:

Napii se fac bine in locul unde se face cucuruzul, grâul, sĕcara și orzul. De regulă se seamĕnă după spicoase, ear după ei ear sĕmĕnăm spicoase. După-ce am secerat holda, gunoim locul bine și apoi îl arăm adênc, cât se poate de adênc. Astfel rĕmâne arătura negrăpată preste earnă.

Gunoiul nu numai că nu le strică, dar cu cât vom pune mai mult, cu atât vom avé napi mai frumoși.

Primăveara, după-ce s'a sbicit bine pămêntul, trebue arat de nou și sĕmĕnat. Napii se seamĕnă sau singuri sau amestecați cu grăunțe de cucuruz; in casul din urmă vom avé și cucuruz și napi pe unul și același loc. E insĕ mai bine a-i sĕmĕna singuri, deoare-ce ei ies mai incet decât cucuruzul și când săpăm cucuruzul intâia-oară, am puté nimici mulți napi. Afară de aceea, mai bine le place napilor se fie numai ei de ei. Napii-i mai bine se-i sĕmĕnăm in rênduri, de o parte că incap mai mulți, ear de altă parte că-i mai ușoară cultivarea lor, putem âmbla cu sapa mai bine printre ei, ear toamna-i putem scoate cu plugul. După-ce au rĕsărit, de-i multă buruiană printre ei, plivim, apoi săpăm ca și la cucuruz. Cu săpatul intâiu avem mai mult lucru, că, dacă acela s'a făcut bine și cu ingrijire, atunci săpatul de al doilea e numai jucăreie. De multe-ori se intêmplă că douĕ săpături nu le sunt de ajuns, atunci ii săpăm și a treia-oară că nu ni-a fi munca spre daună. La napi insĕ nu adunăm pămêntul moșinoiu ca la cucuruz și boraboi. Dacă napii au crescut atâta, incât au acoperit cu frunzele lor pămêntul, atunci nu mai au lipsă nici de un lucru, că buruiana nu se mai poate face in așa mĕsură ca se le strice, ear ei cresc frumos.

Napii se pot cultiva și altcum; adecă: prin resădire. Spre scopul acela sĕmĕnam semința deasă ca cea de cânepă pe un loc in fața soarelui, ear când plantuțele sunt ca o peană mai mărișoară din aripa găinei, le scoatem — după o ploaia — și le rĕsădim ca vearza fie singuri pe un loc, fie printre cucuruz ori veardă. Se prind lesne și se fac bine. Veḑi bine că și napii rĕsădiți trebuesc săpați baremi de 2 ori. Cine vrea se scie că care metod e mai bun: sĕmănarea ori rĕsădirea, afle că cel de intâiu.

Unii se pun și in decursul verei, tot rup la frundele cele de desupt ale napilor și le dau la vaci, viței, porci — cari le mânâncă foarte bine. Din parte ne ḑicem că cu jupuitul acesta al frundelor se fie cu mare cruțare, ba, de au modru, de au ce da vitelor de mâncare, se nu despoaie napi de frunḑe că numai daună își fac. Napii pupuiți nu se fac așa frumoși, ca cei nejupuiți. Ear dacă totuși se intêmplă că vedem napi frumoși din cei ce au fost jupuiți, apoi se fim siguri că aceia ar fi fost și mai frumoși de nu-i jupuiam.

Sunt mai multe soiuri de napi, unii mai lungăreți — ca nesce morcovi uriași — alții mai bulbucați, ca nescari căpățini de curechiu. In locul ușor, cultivăm de cei lungăreți, in locul greu — de cei bulbucați.

Culesul napilor se intêmplă toamna têrḑiu, după culesul cucuruzului, când brumează gros. Cu cât îi ținem mai mult, cu atât e mai bine, numai se nu-i apuce inghețul in pămênt. Napii se scot din pămênt lesne; cei bulbucați e de ajuns se-i inpingem cu piciorul — că es, ear la cei lungăreți folosim hîrlețul; de sunt insĕ sĕmĕnați in rênd, atunci îi scoatem cu plugul. După ce i-am scos, retezăm frunzele cu cuțitul și le dăm la vite ear napii-i incărcăm pe care și-i ducem acasă, unde-i resfirăm câteva ḑile prin șură se se svênteze bine; de-i soare, îi chiar sbicim la soare, că puși jilav preste olaltă — putreḑesc.

Napii-i păstrăm preste iarnă in pivniță (celar) ori in alt loc scutit de ger. Până nu-i punem spre păstrare, când îi luăm din car bună-oară, alegem cei vătămați de o parte și cei nevătămați de altă parte, că cei de intâiu îi punem de a indêmână și-i dăm vitelor mai intâiu, fiind că nu s'ar putea păstra cât cei sănĕtoși.

De nu avem nici celar, nici ceva cămară ori magazin unde n'ar ingheța, atunci facem din ei in grădină, unde nu se ține apă, jireḑi ca movilele cele de pietri de pe lângă drumuri și le acoperim cu paie sub ei, pre pămênt, incă asternem paie, ca de o palmă bună de groase. Crescând frigul — punem o pătură subțire de pămênt pe paie și cu cât crește frigul mai tare, cu atât mai gros punem invălișul de pămênt. Vorba e, ca nici se le fie prea cald, dar se nu nici inghețe.

Earna apoi, după-ce vitele numai cu nutreț uscat au trăit câte-va sĕptĕmâni, prindemi ale da câte o mâncare de napi in fiecare ḑiuă, ori de avem mulți chiar câte 2,

---

cat și s'a dus cu ea in pădure, de unde lemne verḑi a aduce.

— Apoi de ce ai ḑis tu că de a ocoli, minteni i aci; ear de va veni pe drumul cel oblu — interḑie!

— D'apoi de aceea, că in drumul cel oblu are de suit un deal și de coborît intr'o vale, unde sunt bălți mari și mocirle, care, de nu-s inghețate bine, nu se pot trece, numai cu mare necaz; pre când ocolind, merge și vine pe drum ca palma.

— Unde-ai ḑis numai că-i mumă-ta?

— Ea-i in sat cu douĕ babe se facă o nevastă!

— Ei, și poate-se una ca asta?

— Poate da, că s'o dus cu douĕ ițe vechi se facă din ele un iț bun.

— Dar soru-ta de ce ḑici că-i in cămară și plânge rîsul de ast' vară?

— D'apoi toată vara a glumit și s'a hoit cu feciorii, amu leagănă colo-'n cămăruță.

Auḑind pețitorii una ca asta, nu mai lungiră nici o vorbă, ci-'și luară sănĕtate bună și se duseră de unde au venit ḑicênd: opșegos e băiatul acesta!

Auḑită in Reteag.

Peatra credinței.

Istorioară din viața poporului

de Coriolan Brĕdicean.

(Continuare.)

Moș Belu lăsă mânile pe genunchi și căută ca și spĕrios la prietenul sĕu. Cuvintele lui Preda par'că se incercau a rostogoli bolovanul grozavei suferințe ce-i apăsa pieptul, și ca fără voiă resuflă mai ușor, apoi ḑise:

Dacă tu mi-o ḑici Niță, se poate. Dar cine sĕ fie făcut ceva pentru scăparea nenorociților? Eu n'am eșit din casă; voi prietenii mei a-ți fost duși. Stan Oprea e in slujbă, și...

— Și?.. urmă Preda. La fiiul meu Constantin și la Pavel fiul lui Coregia și la Mitru lui Căpeța și la voinicul lui Alexa și la ortacii lor n'ai gândit?

— Ce ḑici? Copilandrii aceștia s'or pus la un lucru așa de greu, s'or insoțit la lucru și jertfă ca se scape pe iubiții noștri prinsoneri? Minune! ḑise moș Belu, eară Preda continuă ḑicênd: Mi s'a incălḑit inima când ajungênd acasă, Ginu fiul meu mi-a impărtășit planul lor și m'a dus in cămara mea a casei așeḑată aproape de zidul cetății și mi-a arĕtat lucrul gata. M'au așteptat se vin numai ca se le viu intru ajutor la indeplinire.

— Ce au plănuit? intrebă moș Belu cu nerabdare.

— Ascultă frate. Or săpat din cămară pe sub pămênt o gaură mare pe sub zidul cetății până sub turnul unde sunt inchișii, și de sub turn au sĕpat o gaură către Timiș, carea iasă la apă; și alta aproape de padimentul arestului. Eu am fost, singur prin scobiturile acelea și acum e totul gata.

— Asta mĕ pune in uimire, ḑise moș Belu, mĕ face se prind o țiră de nădejde. Mi-i și fală, că tinĕrimea noastră arată, voiă și simțire pentru suferința fraților sei. Din așa tinĕri o se iase stêlpi mai puternici decât cum suntem noi, neamului și legei noastre. Sĕ băgăm insĕ bine de seamă, se nu pierdem 5—6 bravi pentru doi, pe cari poate Dḑeu i-a ales jertfa sf. noastre cause, căci dacă i vor scăpa se vor descoperi scobiturile, și tu, ai tĕi, toți suntem pierduți.

— Aici e greutatea, respunse Preda; d'aceia am venit se ne sfătuim. Gaura către Timiș, d'acea e făcută, ca inchișii se iasă către Timiș; și d'acolo numai cu luntrițele i-am putea trece apa și pune pe pămênt liber. Cealaltă gaură, de unde au lucrat, or și inceput a o astupa, și așa vrăjmașii nostrii nici n'or putea afla, de unde s'a inceput lucrarea. Avem insĕ sĕ dăm de știre lui Nincu despre acest plan de scăpare, și feciorii

apoi vedem punându-se ca și cu mâna carnea pe vite, se fac voioase și frumoase de gândești că-s la pășunea cea mai bună. De avem se le dăm vitelor: dimineața trifoiu uscat, inainte de adăpare, la ameadi napi, colo la ojină măzăriche, seara fên ori turjen, (rejii) apoi de au vitele grajd cald, luminos, curățit și aerisat cum se cade, și — de le țăsălăm in fiecare di, și le spălăm baremi la 2 sĕptĕmâni odată, apoi, de nu le incărcăm cu greutăți preste mĕsură — vom avé din vite puține mai mare folos decât alții din vite multe și ținute rĕu! Deci: spre a putea ținé vitele bine in timpul iernei, se ne gândim de pe acum pentru ele sĕmĕnând: măzăriche, lucernă, trifoiu și napi! — i. p. r.

*

Curățirea grâului cu tăciune. Grâul cu tăciune nu este bun nici pentru mâncare, și cu atât mai puțin pentru sĕmĕnță. Dacă se macină atare grâu, făina este de o coloare murdară, de un miros greu, ear' ca aliment este nesănătoasă; a sĕmĕna grâul acesta ar fi o curată nebunie. Următoriul mijloc simplu îl face folosiver pentru amĕndouĕ scopurile, — Grâul cu tăciune se pune in o covată (albie) și se toarnă apă peste el așa ca sĕ stee sub apă; apoi se mestecă bine cu o lingură sau cu un lemn; sau mai bine se freacă bine intre pălmi. Este bine a pune in apă și puțină cenușă cernută. Se delatură apoi murdaria și boabele sĕci, ce se ridică la suprafață. După-ce se spală din nou incă in douĕ ape, intindĕndu-l și uscându-l bine se poate măcina, și va da o făină bună. — Ca sĕ fie bun de sĕmĕnță, după-ce l'am spălat in douĕ-trei ape, îl tractăm cu o soluție de o acrime (acid) concentrată. Mijlocul cel mai usitat și ieftin este peatra acră — cam 250 grame, de hectolitru — disolvată in apă, cu care spălându-l bine, dispare ori-ce urmă de tăciune din grâu și e tot așa de bun, ca grâul cel mai frumos. Sĕmĕnând atare grâu, holda va fi curată de tăciune. — Este bine a spăla cu peatră vĕnĕtă chiar și grâul cel frumos, când îl sĕmĕnăm, spre a preveni ivirea tăciunelui.

*

Ovĕsul stând mult timp preste olaltă, cu deosebire de n'a fost uscat bine, ori că a stat la loc cam jilav, capĕtă un miros neplăcut din care causă nu bucuros îl mănâncă caii. Mirosul acest rĕu se poate însă scoate dacă amestecăm in ovĕs praf de cărbuni de lemn și-l ținem 8—14 dile, apoi il vĕnturăm bine sĕ se curăță de praf și-l putem da cailor se-l mănânce.

*

De ce folos este grăparea de primăvară a fĕnețelor?! 1) Sgăriind fĕnețul cu colții grapei ajuturăm intrarea aerului și a luminei in pămĕnt. Prin aceea se incăldește pămĕntul mai curĕnd și deci grăbește creșterea erbei. Apoi aerul intrat in pămĕnt descompune părțile din cari se nutresc plantele, ca acele se le poată absorbi. 2) Prin grăpare dispare muschiul și multe buruiene rele, căci ele nu sufer o grăpare ageră, ear delaturându-le, nu mai iau și ele nutremĕntul ierbii. 3) Prin grăpare se risip moșinoaiele sobolilor și se imprăștie pe intinderi mari de loc. Pămĕntul din aceste moșinoaie, care prin gerul iernei s'a degerat, este nutritor plantelor, deci el imprăștiat fiind cu grapa, gunoiește fĕnațul pe unde ajunge. 4) Prin planisarea cu grapa a fĕnațelor le facem mai netede, deci mai ușor de cosit.

Din aceste toate reese: Nu lăsați fĕnațele negrăpate primăvara, pe asta vreme bună-oară! — i.

*

Cum se apără insula Sardinia contra filoxerei? Nici aceasta mare și frumoasă insulă a Italiei nu a rĕmas neatacată de filoxeră. Viile din comunele R o s a, M a g a m a d a s, M a c o m e r și B o r t i g a l i sunt total distruse de filoxeră; dar' și acolo — ca și pe la noi — locuitorii in loc sĕ dee autorităților mână de ajutoriu lupta contra acestei periculoase jivini, s'au opus la toate mĕsurile de apĕrare. Cu toate acestea guvernul italian estirpează cu cea mai mare rigoare viile de pe teritoarele inficiate de filoxeră. — Urmarea acestei strașnice mĕsuri de apĕrare e, că pericolul fiind localisat, pagubele nu sunt atât de mari ca la noi.

*

Devastațiunile filoxerei in comitatul Timiș și Caraș-Severin. Precând inainte de ivirea filoxerei era in comit. Timiș un teritoriu de vii de 51.982 jug. cat., și in al Caraș-Severinului de 9.573 jug. cat., după ivirea acestei jivini distrugĕtoare mai era — la finea anului 1893 — in comit. Timiș un teritoriu numai de 6.300, ear' in al Caraș-Severinului de 1.180 jug. cat. — Aceste uriașe devastări in timpul din urmă au indemnat atât pe proprietarii de vii, cât și pe autorități a căuta sĕ sădiască vii noue neatacavere de filoxeră. Astfeliu s'au sădit până acum din partea particularilor 1183 jug. cat. in comit. Timiș și 30 jug. in comit. Caraș-Severin, apoi din partea comunelor 30 vii comunale in comit. Timiș și 6 in al Caraș-Severinului. —

*

Tovarășia de lăptĕrie din Holm. In Germania este un mic orășel numit Holm, in care proprietarii de vaci s'au intrunit in tovărășie spre a valorisa mai rentabil productele lor de lăptărie. Tovărășia aceasta, care numĕră 99 membri avĕnd la olaltă 700 vaci 'și vinde untul esclusiv in Londra, anume cam cu 110 pfennigi (55 cr.) kila. Din 2,800.800 fonți de lapte produc cam 107.000 fonți de unt, pentru care tovărășia căpetă 16.050 fl. — La producerea unui font de unt se recer 26·33 fonți de lapte.

Ghicituri.

1) Cinel, cinel! — Am o scroafă cu șepte purcei; când țițăe unul toți țițăesc! Ce-i? (Lanțul.)

2) Pică din pod și nu se strică, pică in apă și se strică. Ce-i? (Hârtia.)

3) Inflorește și nu face semânță; face semânță și nu inflorește! (Cânepa.)

4) Am un buglenaș cu vin și cu vinars și nu se amestecă. Ghici ce e? (Oul.)

5) Am o lădiță, vântul o inchide vântul o deschide! (Coada găinei.)

6) In pădure se naște, in pădnre crește, vine acasă și se gârbește! (latră). (Melitia.)

7) Domnișor cu haine scurte, ține legea la o curte! (Lăcătul.)

Têrgurile de țară.

Aprilie.

1. Lăpușiul-român. 2. Borgo-Prund, Cic-Szepviz, Porumbacul inf. 4. Crasna. 5. Hodoș, Szabét. 6. Sĕcădate, Vinerea. 7. Brad. 8. Buza, Câmpeni, Drașĕu, Gilău. 9. Sânta-Măria-Orlei (Oralja-Boldogfalva). 10. Olpret. 11. Chirpĕr, Makfalva, Mociu, Turda-veche. 12. Alba-Iulia, Artiud (Szàsz-Erked, Ațel, Dobra, Moșna, Racoșul inf., Sâmbăta de jos, Sas-Sebeș, Szentegyhàzat sau Kápolnás-Ujfalu, Turda-veche. 13. Codlea, Sânmiclăuș (Bethlen-Szt-Miklós), Szt. Pál. 14. Drag, Nadeșul-săsesc, Sepsi-Sângeorgiu, Szilágy-Nagyfalu (Nușfaleu). 15. Sáros-Berkesz, Szent-László. 16. Copșa-mică. 18. Iacobeni, Jimborul-mare, Saschiz. 19. Almașul-mare, Bandul de câmpie, Dicio-Sânmărtin, Gerghio-Ditro, Gherla, Iara inf., Téca. 20. Cheța (Cece), Covasna, Poiana-sărată. 21. Cernatu, Chezdi-Oșorheiu, Cic-Sânmărtin, Köszvényes, Lupșa, Sibiiu, Sitaș-Cristur, Șomcuta-mare. 22. Elisabetopole, Mureș-Ludoș. 23. Agêrbiciu (Cttul Têrnavei-mari), Geogiul de jos, Gurghiu, Jibou, Ormeniș, Sălașul de sus, Voila. 24. Borșa, Pazmos, Șaica-mare. 25. Abrud, Cața, Reghinului-săsesc, Reteag. 26. Aiud, Baia-mare, Baia-sprie, Huiedin, Lupu (Farkastelke), Sângeorgiu (Cttul Bistrița-Năsĕud). 28. Piskolcz, Șercaia. 29. Tășnad. 30. Grádiștea, Reghinul-săsesc.

11. Panciova. 12. Chichinda-mare, Dobrițin. 19. Orșova-veche. 22. Beiuș. 23. Seghedin. 28. Lugoș.

Posta redacțiunii.

Dlui Tr. M. in Ianova. Am cetit scrisorile Dvoastrĕ; le cunoaștem durerile și impregiurările Dvoastrĕ; aveți multă dreptate. Insĕ cu greu se poate vindeca atâta rĕu incuibat de așa multă vreme. Nu perdeți răbdarea și căutați leac mai intâiu pe calea legii, că-ci și biserica noastră românească are legi și pentru popor dară și pentru preoții și invĕțĕtorii poporului. Apoi mai marii bisericei incă au și trebue se aibe inimă și suflet de dreptate pentru necasurile și plângerile cu temeiu ale credincioșilor. Incercați toate mai intâiu la consistoriele noastre. Până atunci e mai bine se stăm in reservă cu publicarea scrisorilor ce ne-ați trimis.

Dlor V. C. in J., M. T. in F. și P. P. in Sgr. Rapoartele Dvoastre despre resultatul alegerilor deputaților din cler s'au intrebuințat deja in „Dreptatea“. Ve mulțumim. Aici vom publica poate că numai lista tuturor celor aleși. Alte impărtășiri scurte din viața comunelor și a poporului asemene le primim și le publicăm cu plăcere.

Mai multora din Bocșa-română: Raportul l'am luat la cunoștință. Rĕu au lucrat și unul și altul dacă au dus poporul pe căi greșite la alegerea de deputat sinodal. Dacă nu vom cinsti, sprigini și iubi noi pe bărbații nostri vrednici și luptători neostăniți și in cele politice și in cele bisericești, străinii negreșit nu-i vor onora și sprigini de dragul nostru sau in folosul nostru. Apoi resbunările și dușmăniile personale n'au sĕ se mestece in trebile noastre publice. Ura intre frați este sfătuitoriul cel mai rĕu din lume.

Dlui I. C. in R: Știrile kossuthiste publicate despre Chiseteu in foile unguresti sunt curate scornituri și minciuni. Se pare că pelea de jidan de acolo e urzitoriul.

---

cugetă că numai prin o carte se poate face aceasta. Cartea e făcută. Eată-o! Dar cine și cum se o ducă?

— Cine? Cine? șopti moș Belu, asta-i lucru foarte greu.

Așa stând prietenii pe gânduri, baba Iosana deșchisă incetinel ușa și dise:

— Taica popa vine numai decât. Și abea gătă vorba, și glasul părintelui Moise se audi dicĕnd:

— Bună seara sĕ dee Ddeu sfântul!

Preda vîrî cartea in busunar și tușînd se uită către ușă.

Popa Moise intră cu molitfelnicul subsuoară, invelit in patrafir cu sfta cuminecătură legată intr'o străicuță pe mâna stângă, eară in mâna dreaptă cu un bĕț.

— Bună seara se dee Ddeu părinte, mulțămiră cei din casă, și sculându-sĕ sĕrutară mâna preotului și o dusĕră la frunte.

— M'ai chemat, dise preotul privind la Niță Preda cam cu mirare. Mai chiemat moș Belule, dee-ți tatăl ceresc tărie, ca se poți purta și trece cu bine peste nĕcasurile, ce-ți cădură asupra cinstitei Tale case.

(Va urma.)

Têrgul de producte.

In piaţele din ţĕrile esterne comerciul nu mai stagnează şi se ivesc semne mai vii de indreptare.

In piaţa din B p e s t a comunicaţiunea şi comerciul a fost puţin mai bun in sĕptĕmâna trecută. Speciele de grâne principale se căutau. Ele se urcară şi in preţuri. Cu mult mai bine au fost căutate şi plătite nutreţurile.

G r â u curat s'a adus puţin la têrg, nici era prea căutat. In sĕptĕmâna aceasta morile au favorisat puţin grâul de provenienţă indigenă, grâul străin nu prea era. Circulaţiunea sĕptĕmânei sĕ urcă la 130,000 măj metrice.

O v e s u l. A fost mai puţin căutat. S'au vêndut vr'o 5 mii de măji metrice şi se plătea, amĕsurat cualităţii, cu 6 fl. 80 cr. — 7 fl. 48 cr. per m. m.

C u c u r u z u l, s'a susţinut in preţ, in fine s'au vêndut cu 4 fl 90 cr.—4 fl 98 cr. Cucuruzul nou in Steinbruch lângă Bpesta se cumpĕră dacă este uscat cu 4 fl 76—5 fl 15 cruceri.

G r â u l este fluctucant. Preţurile variau cu 7 fl 18—7 fl 50 cr.

S ĕ c a r a incă sau căutat, cumpĕrătorii erau puţin reservaţi; din afară n'au sosit multe comande. Cu totul a fost o circulaţiune de 5000 măji metrice, iară preţul se stăbili in fine cu 5 fl. 62 cr. — 6 fl. 08 cr.

S ĕ c a r a de primăvară se da cu 5 fl. 58 cr. — 5 fl, 70 cr. in fine insĕ remase cu 5 fl. 70 cr. 6 fl. 06 cr.

O r z u l de nutreţ şi de fabrici a remas staţionar cel ungar cu 5 fl. 70 cr. — 5 fl. 90 cr. cel din esterne nu era mai scump şi se lua in fine cu — 4 fl. 70 cr. cu vamă cu tot.

P ă s t ă i o a s e. Nu se prea căutau din afară; preţurile erau: P ă s u l a puţin căutată măre albă 5 fl. 50 cr. rotundă 6 fl. 25 cr. sură 5 fl. 25 cr. pistriţă 4 fl. 75 cr. pitică 7 fl. cr. M a z e r e 8 fl. 25 cr. — 9 fl. 50 ungară despoiată 16 fl. 10 cr. L i n t e, slab căutată, soiul mai slab 9 fl. mai bun şi despoiat, amĕsurat soiului şi mărimei până la 20 fl. M a c sur 28 fl. vênĕt 32 fl. C h i m i n, din ţară nu este, cel ollandez 38 fl. (Toate se pricepe, per 100 kilogramuri).

S ĕ m ê n ţ u r i. Sĕmênţă de trifoiu 70—72 fl. de luţernă 64—68 fl. măzĕriche 8 fl. 25 cr.— 8 fl. 75 cr. mohor 8 fl. 00 cr. — 8 fl. 50 (tot per 100 Kilogr.), de I i n 11 fl. 00 cr. — 12 fl. 50 cr.

G o g o a ş e 10 fl 50— 12 fl 75.

V i c t u a l i i. Preţurile preste tot scad încă la cei mai mulţi articoli. Gâsce 3 fl. Găine 80 cr. — 90 cr. — 1 fl. 60 cr. Coponi 1 fl. 80 cr. şi 2 fl. 60 cr. Ciurcan 5 fl. 50 cr. = 6 fl. — cr. Reţe 1 fl. 80 cr. — 2 fl. — cr. Pui 1 fl. 20 cr. — 1 fl. 50 cr. per păreche en gros.

O a u ĕ, 50 până 52 dărabe 1 fl.

C a r t o f i (crumpiri, baraboi, mere de pământ) au căḑut cu 50 cr. la maja metrică: s'au vêndut galbini cu 2 fl. 00 cr. rosa 1 fl 80 cr. ca covrigii 3 fl — de fabrică 0 fl. 90 cr.

P r u n e sêrbeşti 8 fl. 30— 19 fl 20 cr. bosniace 9 fl. 37 cr. — 22 fl. 30 cr. — Lictar, 12 fl. 94 cr. — 14 fl. 50 cr. — M i e r e a destilată cu 33 fl. — C e a r a, slab s'au căutat.

C e a p a in cuantităţi mari a remas cu a 5 fl. — A i u l 40 fl (per 100 Kilogr.)

L â n a. Têrgul a fost bine cercetat, comunicaţiunea mai viuă ca in sĕptĕmâna trecută. Lână de vară brută 91 fl. vênĕtă mai slabă 89 fl. mai bună 114 fl. defectuoasă 75 fl.

C a r n e a d e v i ţ e l. Têrgul bun. Tendenţa tare. Viţei vii 36 cr — 42 cr. tăiaţi 38 cr. — 52 cr. per Kilog. nesocotită darea de consum. — Mieii se ţin 5 fl 48 cr. — 7 fl 40 cr. părechia.

P o r c i i 44—52 cr. de chilă.

U n s o a r e d e p o r c 52 fl. 50 cr. Clisă (slanină, lard) 44 fl. — 48 fl 56 cr. amĕsurat cualităţii.

P i e i b r u t e. In sĕptĕmâna trecută s'au vêndut mai cu seamă piei de oaie, anume 8000 dărabe sêrbeşti cu 67 fl. — 4000 ardeleneşti cu 64 fl. şi 2000 macedonene cu 105 fl. per 100 kilograme.

Bursa de Budapesta din 10 Aprile 1894.

Datoria de stat:

Renta de aur ung. 100, 500, 1000	4%	118.60
" " " " 10.000	4%	—.—
" " " " pr. 31 Mart.		118.30
" " coroane ung.	4%	95.40
" " " " pr. 20 Mart.	4%	95.10
Obl. căilor fer. orient. 1876	5%	124.—
" " " de stat, 1889, aur.,	4 1/2	127.50
" " " " " " arg.	4 1/2	103.—
Obl. cu premii ung., 100.		153.50
" " " " 50,		153.50
Obl. de desdaun. regal., am., ung.,	4 1/2 %	101.—
" " " " croate	4 1/2 %	102.—
Bonuri rur. ung.	4%	96.—
" " croate	4%	99.—
Obl. regul. Tisei (Seghedin)	4%	145.50
" hipot. croate, 100.,	5%	—.—
Asemnatele cas. de stat. 6 luni, 100,		—.—
Datoria de stat com.. hărtia, Mai-Nov.	4 2/10	98.50
" " " " " Febr.-Aug.	4 2/10 %	98.50
" " " " arg. Jan.-Jul.	4 2/10 %	98.50
" " " " " Apr.-Oct.	4 2/10 %	98.50
Renta de aur austr.	4%	119.75
Datoria de stat austr. 1854. 250,	4%	150.—
" " " " 1860, 500	5%	147.—
" " " " 1860, 100	5%	159.50
" " " " 1864, 100		198.—
" " " " 1864, 50		198.—
Obl. oraş. Budapesta 1890	4 1/2 %	101.50
Obl. c. fr. bulg.	6%	119.—
" cu prem. sêrb. 100 fr.	3%	38.—
" " " " " " (stamp. austr.)	3%	39.—
" soc. p. reg. Temeş-Bega	5%	105.—

B a n c e.

Banca anglo-austriacă 120	154.—
" pe acţii Budapestană 100	128.50
" " " a capitalei I emis. 100	94.—
„Hermes" intreprind. de bani 200	—.—
Banca de credit fiumana 80	120.50
" " " gen. ung. 200	—.—
" " " " " din 31 Mart.	442.—
" " " pe acţii Budast. 50	54.50
" " " austriacă 160	—.—
" " " " din 4 Apr.	368.50
" industrială I ung. 150	215.—
" " şi comerc. ung. 100	—.—
" " " " " din 31 Mart.	114.—
" croat-slavon. 100	—.—
" de credit ung. 200	119.—
" " " " vechiă 100	—.—
" " " " II. emis. 31 Mart.	237.50
" comercială ung. pestană 500	1124.—
" com. şi industr. bpestană 100	—.—
" de credit fonciar centrală 500	590.—
" croată de escompt 200	—.—
" de escompt şi zarafiă ung. 400 K.	—.—
" " " " " 31 Mart.	246.—
" austro-ungară 600	1034.—
" „Unio" 200	—.—

Scrisuri fonciare.

„Albina", inst. de econ. 5%	102.50
Banca civ. de credit Arad 5% 40 ani	100.—
" " " " " 5%	101.—
" " " " " 5 1/2 %	101.—
" de credit ardeleană 5%	100.—
" " " 4 1/2 % 40 ani	99.—
" " " 4 1/2 % 50 ani	98.50
" credit fonc. din Sibiiu 5%	102.50
" " " " " 5 1/2 %	—.—
" " " " " 6%	—.—
" " " " " 4 1/2 %	100.50
" gen. din Sibiiu 110 5% 31.3 ani	—.—
" " " 106 5% 40 ani	—.—
" " " " III. emis. 5%	102.50
" " " " IV. emis. 4 1/2 %	100.50
" I. de credit din Timişoara 5%	102.—
" I. " " " " 4 1/2 %	99.50
Imprumut. bancii ung. hipotec. 4%	128.—

Sorţuri private.

Imprumutul oraş. Viena din 1874, 100	178.50
Sorţuri din Buda 40	63.—
" " " st. austr.	65.—
Sorţuri reun. „Io-sziv" 2	3.30
" " " austr.	3.60
" crucea roşie 5	12.50
" " " austr.	13.50
Obligaţiunile basilicei 5	—.—
" " bpestan	10.75
" " austr.	11.—
" crucea roşie italien. 25 lire	12.50
" " " " austr.	13.50
Instit. de cred. austr. 100	200.—
Crucea roşie austr. 10	19.50
Sorţi Pálffy 40	58.50

Monede.

Galbenul ces. şi reg. tesc.	5.90
" " " " verig.	5.82
" austr.-ung. de 8 fl.	9.92
" de 20 franci	9.92
20 marce	12.22
Lira de aur turcească	—.—
Argintul austr. şi ung.	—.—
100 marce germ. in papir	61.15
" " " de bancă pr. 31 Mart	61.05

Bursa din Bucuresci pe ḑiua de 9 Aprile 1894.

E F E C T E	Dobêndă	SCADENTA CUPOANELOR	OFERITE cu banĭ gata
IMPRUMUTURI DE STAT ROMANE			
Rentă perpetuă	5%	Apr.—Oct,	102 1/2
" amortibilă	5%	Apr.—Oct.	98 1/2
" " din 1892	5%	Ianuarie Iulie	97
" " " 1893	5%	Ianuarie Iulie	97
" " 32 1/2 mil.	4%	Ianuarie Iulie	83 1/2
" " 50 mil.	4%	Ianuarie Iulie	83 3/5
" " 274 mil.	4%	Ianuarie Iulie	85 1/2
" " 45 mil,	4%	Iunuarie Iulie	83 3/4
Obl. căilor fer. rom. (conv. Schuldverschreibung)	5%	Ianuarie Iulie	—
Obl. de Stat (conv. rur)	6%	MaiuNoembre	102
" casei pens. a 300 leĭ	10	MaiuNoembre	282
IPMRUMUTURI DE ORASE			
Obl. ale com. Bucuresci 1883	5%	Ianuarie Iulie	86 3/4
" " " " 1884	5%	MaiuNoembre	—
" " " " 1888	5%	Iun.—Dec.	—
" " " " 1890	5%	MaiuNoembre	88 1/4
IMPRUMUTURI DE SOCIETATI			
Scris. func. rur.	5%	Iulie Ianuarie	92 3/8
" " urb. Bucuresci	7%	Iulie Ianuarie	101 1/4
" " " "	6%	Iulie Ianuarie	100
" " " "	5%	Iulie Ianuarie	86 3/2
" " " Iaşi	5%	Iulie Ianuarie	79 1/4
Obl. soc. de basalt	6%	Iulie Iannarie	92

ACTIUNI	Ultim divid.	Valoarea Nomiuala	
Banca nat. a Rom.	86	500	—
Soc. de asig. Dacia-Rom.	35	200	—
" " " Naţionala	36	200	—
" " " Patria	—	100	—
" rom. de construcţiuni	15	200	—
" de basalt	30	250	—
„pentru fabr. hârtiei	—	100	—

MONETE	OFERITE cu bani gata	S C H I M B	CURSUL
Napoleonul	—	Londra . . cek	25.23
Galbenul austriac	—	" . 3 luni	25.12
Coroana germană (marca)	—	Paris . . cek	100.20
Lira sterlină	—	" . 3 luni	99.70
Lira otomană	—	Francia . cek	—
Imperialul rusesc	—	" . 3 luni	—
Florinul austriac de hârtie	—	Viena . . cek	202 3/4
Rubla de hârtie	—	" . 3 luni	200 1/2
Aur contra argint (agiul)	0%	„nap. (scurt)	—
		Berlin . . cek	123.40
		" . 3 luni	122.90
		Germania . cek	—
		" 3 luni	—
		Amsterdam 3 luni	—
		Petersburg 3 luni	—
		Belgia . 3 luni	99.50
		" . (scurt)	—
		Elveţia . 3 luni	—
		Italia . . 3 luni	—

C E R E A L E	Greutatea in libre	OFERITE hectolitrul
Grâu	60	8
Porumb	60	5·75
Secară	—	—
Ovĕs	—	—
Orz	—	—
Rapiţă	—	—
Fasole	—	—

Invitare la prenumerațiune.

„Foaia de Duminecă“ a diarului „Dreptatea“, apare odată pe septémână in estensiune de cel puțin 8 pagine cu ilustrățiuni, este intocmită pentru trebuințele țĕranului român și costă

pe un an fl. 2
pe ½ an fl. 1

(„Dreptatea“ care apare in fiecare di de lucru costă 1 fl. pe lună, 12 fl. pe an. Cine abonează „Dreptatea“ capĕtă și „Foaia de Dumineca“ gratuit).

Abonamentele se fac mai cu inlesnire prin mandate postale. Domnii abonenți sunt rugați a insema pe cuponul mandatului foaia și timpul pentru care trimit abonamentul, precum și adresele lor corect și legibil.

Adresăm inteligințeí noastre rugarea, se binevoiască a recomânda poporului de la țară abonarea acestui organ menit a contribui la educațiunea politică, culturală și economică a poporului român.

Abonamentele se trimit la adresa Administrațiunei diarului „Dreptatea“ in Timișoara. (Temesvár, Stadthausgasse Nr. 4.)

Administrațiunea.

Bursa de bucate din Budapesta.

De la 11 Aprile 1894.

Grâu de primavară	fl. 7.45 —
„ „ toamnă	fl. 7.44 —
Ovĕs de toamnă	fl. 7.— —
„ de primavară	fl. 7.25 —
Cucuruz per Mai—Iuni	fl. 5.11 —
„ „ Iul.—Aug.	fl. 5.30 —

Prețurile bucatelor din piața Timișoarei.

De la 12 Aprilie 1894.

După notările societății „Lloyd“ din Timișoara.

Grâu, greutatea eualit. 76 chilog. per 100 chilog.	6.72—6.85
„ „ „ 77 „ „ 100 „	6.75—6.85
Săcară „ „ „ „ „ 100 „	5.——5.10
Orz „ „ „ „ „ 100 „	6.——6.40
Ovĕs, venturat per 100 chilogr.	6.50—6.70
Cucuruz, nou „ 100 „	4.15—4.30

S'a tipărit in „Institutul tipografic, societate pe acțiuni“ in Timișoara.